

ปัญหาด้าน NQI ในการขับเคลื่อน BCG

BCG Economy model เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจทั้ง 3 มิติ ควบคู่กันไปได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) ซึ่งมุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง ลดการพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลและการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) ซึ่งคำนึงถึงการนำวัสดุกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด การใช้งานผลิตภัณฑ์เต็มวงจร (Reuse, Refurbish, Sharing) การแปรสภาพเพื่อมาใช้ใหม่ (Recycle, Upcycle) นอกจากนี้เน้นการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่กระบวนการผลิตมีของเสียเกิดขึ้นน้อยที่สุด สิ่งสำคัญของเศรษฐกิจหมุนเวียนคือทำให้สังคมไทยเข้าสู่สังคมขยะเป็นศูนย์ (Zero waste) โดยมุ่งเน้นการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและพัฒนานวัตกรรมสีเขียว (Green Innovation) เมื่อบูรณาการทั้ง 2 เศรษฐกิจเข้าด้วยกันจะทำให้เศรษฐกิจไทยเป็นเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) อย่างสมบูรณ์

ซึ่งเป้าหมายสำคัญของเศรษฐกิจสีเขียว คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) โดยทำให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม สร้างรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม พื้นฟูระบบนิเวศ ลดความเสี่ยงทางด้านสุขภาพที่เป็นผลมาจากปัญหาสิ่งแวดล้อม เมื่อประชาชนมีสุขภาพที่ดี ค่าใช้จ่ายของรัฐในด้านสาธารณสุขก็จะลดลงด้วยเหตุนี้เอง BCG Economy model จึงเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างสมดุลระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจ

กับความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติ โดยปรับเปลี่ยนระบบเศรษฐกิจจากเศรษฐกิจแบบเส้นตรง (Linear economy) ไปสู่การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่ามากที่สุด

การขับเคลื่อน BCG จะมุ่งเน้นการพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ส่งออกเทคโนโลยีและนวัตกรรม แทนที่การนำเข้าเทคโนโลยีและนวัตกรรมจากต่างประเทศ โดยนำแนวความคิดของเศรษฐกิจหมุนเวียนไปประยุกต์ใช้กับทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ เกษตร อาหาร พลังงาน เคมีชีวภาพ การแพทย์ สุขภาพ และการท่องเที่ยว สำหรับกระบวนการขับเคลื่อนจะใช้ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยการพัฒนานักวิจัย องค์กรความรู้ โครงสร้างพื้นฐานด้านการวิจัย โครงสร้างพื้นฐานทางคุณภาพ และการส่งเสริมธุรกิจนวัตกรรมที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีการดำเนินนโยบายเกี่ยวกับเศรษฐกิจสีเขียวในหลายภาคส่วน ยกตัวอย่างเช่น ภาคการศึกษา มีการสนับสนุนการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพและการใช้พลังงานหมุนเวียน การสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยและองค์กรวิจัยมีการศึกษาเกี่ยวกับการยกระดับเทคโนโลยี ภาคการเกษตรมีการให้บริการสินเชื่อเพื่อการขยายที่ดินเพื่อการเพาะปลูก การยกระดับการแปรรูปและส่งออกสินค้าเกษตร โดยการพัฒนาเครื่องจักร เทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มผลผลิต ทำให้แรงงานในภาคเกษตรได้รับค่าแรงที่สูงขึ้น

โครงสร้างพื้นฐานทางคุณภาพ (National Quality Infrastructure: NQI) ดำเนินการโดยทุกภาคส่วนในระบบเศรษฐกิจและสังคม จากทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยมีนโยบายกฎหมาย และแนวปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งจะพึงพากระบวนการทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ มาตรวิทยา (Metrology) การกำหนดมาตรฐาน (Standardization) การรับรองระบบงาน (Accreditation) การตรวจสอบและรับรอง (Conformity assessment) และการกำกับดูแลตลาด (Market surveillance) โดยการดำเนินการทุกด้านควรเป็นอิสระจากกัน แต่มีนโยบายที่สอดคล้องกันเพื่อให้องค์ประกอบทั้งหมดทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ประเทศไทยนั้นมีระบบ NQI ขนาดใหญ่ มีความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน ทั้งภาควิชาการ ได้แก่ ผู้พัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ภาคผู้ประกอบการ ซึ่งมีทั้งระดับอุตสาหกรรมข้ามชาติขนาดใหญ่ อุตสาหกรรมบริการ วิสาหกิจชุมชน และผู้ประกอบการเริ่มต้น เนื่องจากประเทศไทยมีขนาดตลาดการค้าเศรษฐกิจและการบริการขนาดใหญ่

* ผู้อำนวยการกองเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์อุปโภค

** นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ กองเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์อุปโภค

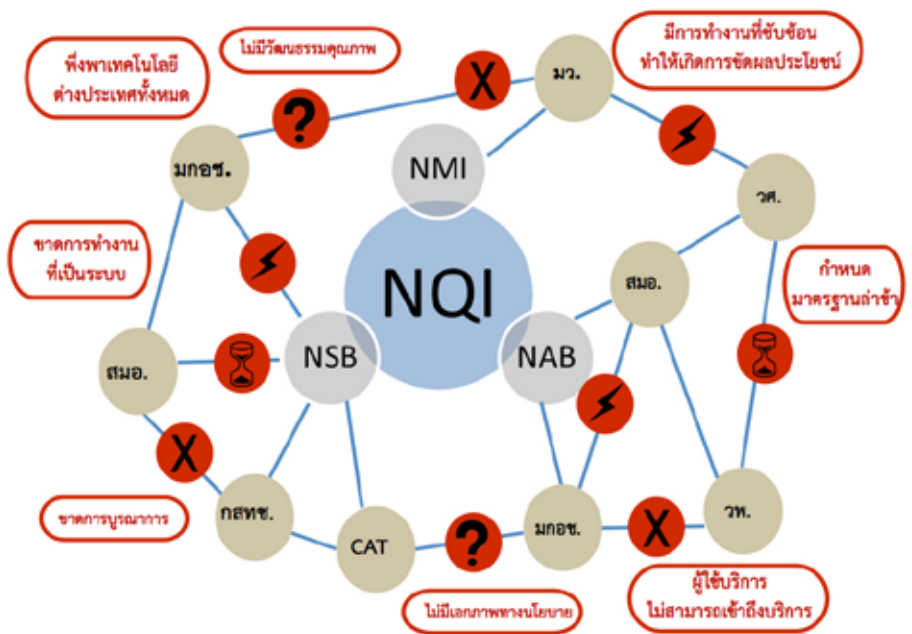
การจัดระบบ NQI อย่างเหมาะสม จะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ เพิ่มผลิตภาพและเพิ่มมูลค่าของสินค้า ลดต้นทุนการผลิต ค้ำครองผู้บริโภค สร้างความเชื่อมั่นในผลการตรวจสอบและรับรอง และยังอำนวยความสะดวกทางการค้าอีกด้วย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่ภาครัฐจะต้องเร่งสร้าง NQI ให้ครอบคลุมทั้งระบบ เพื่อขับเคลื่อน BCG อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ระบบเศรษฐกิจในรูปแบบใหม่มีความเข้มแข็งและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว พร้อมก้าวเข้าสู่ประเทศพัฒนาแล้วได้อย่างเต็มภาคภูมิ

สถานการณ์ปัจจุบันและปัญหาในด้าน NQI ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนา BCG

ประเทศไทยมีการดำเนินงานด้าน NQI พอสมควร โดยจัดตั้งหน่วยงานภาครัฐเพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับ NQI ขึ้น กระจายอยู่ในหลายส่วนทั้งระดับกรมและระดับกอง แต่แต่ละภาคส่วนมีขอบข่ายความรับผิดชอบไม่ชัดเจน เกิดความซ้ำซ้อน ขาดการบูรณาการ ทำให้โครงสร้างการดำเนินงานของแต่ละภาคส่วนยังขาดความเชื่อมโยงเป็นระบบ

รวมถึงความสามารถในการดำเนินงานบางด้าน ซึ่งได้แก่ ด้านมาตรวิทยาและด้านการกำหนดมาตรฐาน ยังขยายไปไม่ทันกับการพัฒนาอุตสาหกรรมและนวัตกรรมด้าน BCG ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ปัญหาที่สำคัญคือ การพัฒนาวิธีทดสอบ การกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ยังไม่ครอบคลุม ห้องปฏิบัติการทดสอบที่ได้การรับรองตามมาตรฐานสากลยังมีไม่เพียงพอต่อผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมที่เกิดขึ้น อีกทั้งค่าใช้จ่ายในการทดสอบผลิตภัณฑ์นวัตกรรมสูงมาก ทำให้ต้นทุนนวัตกรรมของไทยแพงกว่าต่างชาติ

สำหรับด้านการผลิตของภาคอุตสาหกรรมยังมีปัญหาเรื่องความสามารถในการพัฒนานวัตกรรม ส่วนใหญ่จะนำเข้านวัตกรรมจากต่างชาติ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในเรื่องของมาตรฐานผลิตภัณฑ์ ทำให้นวัตกรรมใหม่ที่สร้างขึ้นแข่งขันกับตลาดโลกไม่ได้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องยกระดับการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมอย่างเร่งด่วน ต้องมีการประยุกต์ใช้มาตรฐานระบบคุณภาพ เช่น ISO, GMP, HACCP รวมทั้งยกระดับมาตรฐานภาคบริการให้เทียบเท่าสากล นอกจากนี้ประเทศไทยยังไม่มีระบบการจัดการด้านฐานข้อมูลและปัญหาด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์และนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับ BCG ที่ผู้ประกอบการและประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานวัตกรรม นอกเหนือจากปัญหาในด้านการกำหนดมาตรฐานแล้วในส่วนอื่นๆ ได้แก่ การกำกับดูแลและการส่งเสริมการตลาดยังไม่ครอบคลุม ส่งผลให้สินค้านวัตกรรมที่ผลิตได้ไม่สามารถแข่งขันกับสินค้าจากประเทศอื่นๆ เหนือสิ่งอื่นใด การสนับสนุนทางด้าน BCG นั้น รัฐบาลควรมีมาตรการที่ชัดเจนในการสนับสนุนการผลิต การควบคุมคุณภาพ การใช้พลังงานสะอาดและการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชาติอย่างสูงสุด

เอกสารอ้างอิง:

ประชาคมวิจัยด้านเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว. สมุดปกขาว BCG in Action การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมของประเทศไทยเพื่อเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียนและเศรษฐกิจสีเขียว Bio-Circular-Green Economy. กรุงเทพฯ: วทน., 2561. สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ. สมุดปกขาวโครงสร้างพื้นฐานทางคุณภาพของประเทศ. ปทุมธานี: สถาบันมาตรวิทยาแห่งชาติ, 2562. โสภารัตน์ จารุสมบัติ, นิตยา โพธิ์นอก และจรรุพล เมืองสุวรรณ. เส้นทางเศรษฐกิจสีเขียว. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2562.